

Kirje

24.4.2024

VN/8212/2024
VN/8212/2024-MMM-2

Jakelun mukaan

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi elintarvikelain 5 §:n, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n ja maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää lausuntoanne liitteenä olevasta luonnoksesta.

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 4.6.2024 ensisijaisesti sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.mmm@gov.fi tai kirjeitse osoitteeseen maa- ja metsätalousministeriö, PL 30, 00023 VALTIO-NEUVOSTO. Sähköiset lausunnot tulee toimittaa pdf-, Word- tai rtf -tallennusmuodossa. Lyhenne-tylle lausuntoajalle on perusteena asetuksen toimeenpanon kiireellisyys.

Tämä lausuntopyyntö on lähetetty vain sähköisenä.

Lisätietoja:

neuvotteleva virkamies Jertta de Mazières

p. +358 50 5117316, sähköposti: jertta.demazieres@gov.fi

lainsäädännölliset kysymykset:

lainsäädäntöneuvos Aku-Petteri Korhonen

p. +358 295 162 325, sähköposti: Aku-Petteri.Korhonen@gov.fi

osastopäällikkö

Minna-Mari Kaila

neuvotteleva virkamies

Jertta de Mazières

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

Liitteet ehdotus hallituksen esitykseksi

Jakelu OM Oikeusministeriö
Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Patentti- ja rekisterihallitus
Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
Paliskuntain yhdistys
Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Ruokavirasto
Elintarviketeollisuusliitto ry
Päivittäistavarakauppa ry
TEM Työ- ja elinkeinoministeriö
LVM Liikenne- ja viestintäministeriö
STM Sosiaali- ja terveysministeriö
Ahvenanmaan maakunnan hallitus
Suomen Alkoholijuomakauppa ry
Ruokatieto yhdistys ry
Suomen Sahtiseura
Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti

VN/8212/2024-MMM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

LUONNOS 23042024

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elintarvikelain 5 §:n, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n ja maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi elintarvikelakia, sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia ja maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annettua lakia.

Nimisuojarahjestelmä suojaa eräiden maataloustuotteiden, elintarvikkeiden ja alkoholituotteiden maantieteellisiä merkintöjä ja perinteisiä valmistusmenetelmiä. Esityksen tavoitteena on saattaa nimisuoja koskeva kansallinen lainsäädäntö vastaamaan muutettua Euroopan unionin lainsäädäntöä.

Tuotesehtorikohtaiseen sääntelyyn perustunutta Euroopan unionin nimisuojarahlainsäädäntöä on uudistettu kokoamalla yhteen säädökseen kaikkia maataloustuotteita ja elintarvikkeita koskevat säännökset ja yhdenmukaistamalla samalla eri tuotealojen menettelysäännökset. Pääsääntöisesti kyse on suoraan sovellettavasta Euroopan unionin lainsäädännöstä. Nimisuojarahjestelmän kansallisesta täytäntöönpanosta säädetään eräiden hakumenettelyyn ja valvontaan liittyvien seikkojen osalta nykyisin viinialan tuotteiden osalta maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetussa laissa ja muiden tuotteiden osalta elintarvikelaissa. Niiden soveltamisalaa koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan Euroopan unionin yhdenmukaistettua lainsäädäntöä siten, että jatkossa nimisuojarahjestelmän täytäntöönpano perustuisi kaikilta osin elintarvikelain nykyisiin säännöksiin.

Uudistetun Euroopan unionin lainsäädännön keskeisin sisällöllinen muutos on verkkotunnusten valvontaa koskevan lainsäädännön ulottaminen jatkossa myös nimisuojarahtuotteisiin. Tämän vuoksi sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen verkkotunnuksien valvontaa koskevat säännökset kattaisivat myös kyseiset nimisuojarahtuotteet.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2024.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
1.2.1 EU-säädöksen valmistelu	3
1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu	3
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	3
2.1 EU-säädöksen keskeiset säännökset	3
2.2 Kansallinen liikkumavara.....	4
3 Nykytila ja sen arviointi.....	4
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	6
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	6
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	6
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	6
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	6
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot.....	7
6 Lausuntopalaute.....	7
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	7
8 Lakia alemman asteinen sääntely	8
9 Voimaantulo	8
10 Toimeenpano ja seuranta	8
11 Suhde muihin esityksiin.....	8
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	8
11.2 Suhde talousarvioesitykseen	8
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	9
VALITSE KOHDE.....	10
elintarvikelain 5 §:n muuttamisesta	10
sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 § muuttamisesta.....	11
maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 3 §:n muuttamisesta.....	12
LIITTEET	13
RINNAKKAISTEKSTIT	13
Laki elintarvikelain 5 §:n muuttamisesta	13
Laki sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 § muuttamisesta	15
Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 3 §:n muuttamisesta	16

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Esitys koskee viinejä, tislattuja alkoholijuomia ja maataloustuotteita koskevista unionin maantieteellisistä merkinnöistä sekä aidoista perinteisistä tuotteista ja maataloustuotteiden vapaakauppoisista laatumerkinnöistä, asetusten (EU) N:o 1308/2013, (EU) 2019/787 ja (EU) 2019/1753 muuttamisesta sekä asetuksen (EU) N:o 1151/2012 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1143, jäljempänä *nimisuoja-asetus*, täytäntöönpanoa. Se on suoraan sovellettavaa oikeutta, mutta eräiltä osin sen täytäntöönpano edellyttää kansallisia säännöksiä. Pääsääntöisesti voimassa olevat kansalliset säännökset kattavat uudistetun Euroopan unionin lainsäädännön vaatimukset. Niihin ehdotetaan tehtäväksi vähäisiä muutoksia.

1.2 Valmistelu

1.2.1 EU-säädöksen valmistelu

Euroopan komissio julkaisi 31.3.2022 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi EU:n maantieteellisiä merkintöjä koskevan lainsäädännön uudistamisesta (COM(2022)134 final). Kansallisesti asiaa on käsitelty maatalous- ja elintarvikejaoston (EU18) kokouksissa 29.3.2022 - 23.11.2023 välisellä ajalla sekä EU-ministerivaliokunnassa 30.3.-1.4.2022, 8.-10.6.2022 ja 7.-9.12.2022. Eduskunnan suuri valiokunta on käsitellyt asiaa 1.4.2022, 10.6.2022 ja 9.12.2022. Asia on ollut eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan käsitellyssä 9.9.2022 ja siitä on annettu maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunto 12.10.2022 (U 43/2022 vp - MmVL 23/2022 vp), jossa uudistukseen on suhtauduttu positiivisesti.

Nimisuoja-asetus tulee voimaan 20 päivää sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä (23. huhtikuuta 2024). Osa asetuksen säännöksistä tulee voimaan 1.1.2025.

1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu

Esitykseen valmisteluun liittyen on perustettu hanke Nimisuojalainsäädännön muutosten valmistelu <https://hankeikkuna.vnv.fi/app#/lainsaadanto/122975/hetiedot>. Esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön, Liikenne- ja viestintäviraston, Ruokaviraston ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston kanssa. Esitysluonnosta on käsitelty valtioneuvoston nimisuoja työryhmässä ja viini- ja alkoholiasioiden alajaostossa huhtikuussa 2024.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

2.1 EU-säädöksen keskeiset säännökset

Nimisuoja järjestelmä luo tuotteille lisäarvoa sekä suojaa vakiintuneen nimen väärinkäytöltä ja väärennöksiltä. Suoja koskee yleensä tuotteita, joita on valmistettu tai tuotettu perinteisesti tietyllä alueella tai tietyllä valmistusmenetelmällä useamman sukupolven ajan. Kuluttajalle suojaus on tae siitä, että tuotteen alkuperä, raaka-aineet ja valmistusmenetelmä tunnetaan. Suojausjärjestelmiä on kolme: suojattu alkuperänimitys (SAN), suojattu maantieteellinen merkintä (SMM) ja aito perinteinen tuote (APT). SAN ja SMM suojaavat tuotteen valmistamisen tai tuotannon sen perinteisellä maantieteellisellä alueella ja APT tuotteen perinteisen valmistusmenetelmän. Näistä käytetään kansallisesti yleisnimitystä *nimisuoja tuote*.

Nykyisin maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden sekä tislattujen tuotteiden ja maustettujen viinien nimisuojausta säädetään nimisuoja-asetuksella kumotussa maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatujärjestelmistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1151/2012, jäljempänä *vanha nimisuoja-asetus*. Uusi lainsäädäntö ei eroa merkittävästi voimassa olevasta sääntelystä. Kyse on enemmänkin eri lainsäädäntöön sijoitettujen säännösten keskittämisestä tuotteiden rekisteröinnin osalta yhteen asetukseen ja tuotteiden rekisterimenettelyjen ja valvonnan yhdenmukaistamisesta. Nimisuoja-asetuksessa on myös eräitä sisällöllisiä muutoksia, jotka koskevat erityisesti tuotteiden verkkovalvontaa, tuottajaryhmien roolia ja kestävyyskriteerien käyttöä.

Lainsäädännön soveltamisalan osalta keskeisin muutos liittyy viinialan tuotteisiin. Niiden nimisuojausta säädetään nykyisin maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1308/2013, jäljempänä *markkinajärjestelyasetus*. Siinä nykyisin säädetty viinialan nimisuojaatuotteiden rekisteröintiä koskevat säännökset on siirretty nimisuoja-asetukseen. Samalla näitä menettelyjä on yhdenmukaistettu ja annettu eräitä valvontamenettelyjä täydentäviä säännöksiä. Nimisuoja-asetuksen mukaan viinialan nimisuojaatuotteiden valvonta säilyy kuitenkin markkinajärjestelyasetuksessa. Viinialan tuotteiden osalta sääntely jakautuu siten valvonnan osalta jatkossa EU-tasolla kahteen eri lainsäädäntöön.

Hyväksytyt nimisuoja tuotteet julkaistaan EU:n virallisen lehden lisäksi komission ylläpitämässä [eAmbrosia-rekisterissä](#). Siihen on kerätty kaikki EU:n nimisuojaatut merkinnät ja osa kolmansien maiden nimisuojaatuista merkinnöistä, joita myös Euroopan unionin alueella on suojeltava. Lisäksi on Euroopan unionin teollisoikeuksien viraston EUIPO:n ylläpitämä [GI View -rekisteri](#), jossa ovat myös kaikki kolmansien maiden nimisuojaatut merkinnät, mutta toisaalta siinä ei ole aitoja perinteisiä tuotteita.

2.2 Kansallinen liikkumavara

Nimisuoja-asetus on lähtökohtaisesti suoraan sovellettavaa EU-lainsäädäntöä, mutta siihen kuuluu eräitä jäsenvaltion harkintavaltaan liittyviä säännöksiä. Kansallisia säännöksiä edellyttävät seikat on pääosin jo huomiotu elintarvikelaissa, jossa säädetään muun muassa Ruokaviraston toimivallasta nimisuojaatuotteiden rekisteröintimenettelyssä sekä valvonnan toteuttamisesta ja valvontaviranomaista. Eräät verkkovalvontaan liittyvät säännökset edellyttävät nykyisen sääntelyn täydentämistä. Esityksessä ehdotetaan annettavaksi nämä säännökset.

Nimisuoja-asetuksessa säädetään myös eräistä kansalliseen harkintavaltaan liittyvistä seikoista. Tämä koskee erityisesti 27 artiklassa tarkoitettua ainesosana käytetyn tuotteen nimeävien maantieteellisten merkintöjen käyttöä jalostetun tuotteen nimessä, 32-34 ja 55 artiklan mukaista tuottajaryhmien toimintaa koskevia tarkempia säännöksiä, 41 ja 73 artiklassa tarkoitettuja sertifioituja elimiä ja 78-83 artiklassa tarkoitettuja vapaaehtoisia laatuilmaisuja. Niiden osalta ei esitetä kansallisia säännöksiä, koska niille ei ole todettu tarvetta.

3 Nykytila ja sen arviointi

Pääsääntöisesti nimisuojausta koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö on suoraan sovellettavaa. Eräät rekisteröintimenettelyihin ja valvontaan liittyvät säännökset edellyttävät kuitenkin kansallista sääntelyä. Kansallisesti nimisuojaatuotteiden rekisteröimisestä ja valvonnasta säädetään nykyisin elintarvikelaissa (297/2021) ja viinialan tuotteiden osalta maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetussa laissa (999/2012), jäljempänä *markkinajärjestelylaki*.

Elintarvikelaissa nimisuojatuotteista säädetään sen määritelmiä koskevassa 5 §:n 2 momentin 32 kohdassa sekä nimisuojatuotteiden rekisteröimistä ja valmistuksesta ilmoittamista koskevassa 54 §:ssä. Kyseistä määritelmää tulee muuttaa siten, että siinä todetut säädökset korvataan juuri annetulla nimisuoja-asetuksella. Näin 54 §:ssä säädetty rekisteröinti- ja ilmoitusmenettelyt koskisivat jatkossa myös viinialan tuotteita. Viinialan nimisuojatuotteiden rekisteröinnin siirto markkinajärjestelylain soveltamisalasta elintarvikelain soveltamisalaan ei ole vaikutuksiltaan merkittävä, koska Suomessa ei ole ainakaan nykyisin viinialan tuotteita, joita voisi rekisteröidä nimisuojatuotteiksi.

Viinialan nimisuojatuotteiden valvonta jää edellä todetulla tavalla Euroopan unionin lainsäädännössä markkinajärjestelyasetuksen soveltamisalaan. Kansallisesti on kuitenkin pidetty tarkoituksenmukaisena, että kaikkien nimisuojatuotteiden valvonta perustuisi jatkossa kaikkien tuotteiden osalta elintarvikelakiin sen sijaan, että viinien valvonta perustuisi markkinajärjestelylakiin. Näin valvontasäännökset ja niihin liittyvät menettelyt olisivat kaikkien tuotteiden osalta yhdenmukaiset. Muutos olisi käytännössä vähäinen, koska sekä markkinajärjestelylain että elintarvikelain mukaan viinialan tuotteiden valvonta kuuluu nykyisin Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastolle eikä kyse ole uudesta tehtävästä. Valvonnan perustuminen kaikkien tuotteiden osalta samaan lainsäädäntöön selkeyttäisi valvonnan suunnittelua ja toteutusta. Näin ollen on katsottu, että viinialan nimisuojatuotteiden valvontaa koskeva sääntely olisi perusteltua siirtää markkinajärjestelylaista osaksi elintarvikelain valvontaa.

Nimisuoja-asetuksessa säädetään myös verkkotunnusten valvonnasta, josta ei ole aiemmin ollut nimisuojaan liittyviä säännöksiä. Nimisuoja-asetuksen 35 artiklassa säädetään unioniin sijoitautuneiden maatunnusrekisterien velvollisuudesta varmistua siitä, että vaihtoehtoisissa verkkotunnuksia koskevissa riitojenratkaisumenettelyissä tunnustetaan rekisteröidyt maantieteelliset merkinnät oikeuksiksi, joihin kyseisissä menettelyissä voidaan vedota. Kansallisesti tästä säädetään laissa sähköisen viestinnän palveluista (917/2014), jonka 21 luvussa säädetään fi-verkkotunnuksista sekä niihin liittyvästä verkkotunnustoiminnasta. Liikenne- ja viestintävirasto ylläpitää rekisteriä fi-maatunnukseen päätyvistä verkkotunnuksista. Mitä sähköisen viestinnän palveluista annetun lain luvussa 21 säädetään Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämästä fi-verkkotunnusrekisteristä, sovelletaan myös Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ylläpitämään rekisteriin ax-maakuntatunnuksista. Toimivallan siirrosta valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välillä ax-tunnuksen hallinnoimiseksi säädetään erillisellä sopimusasetuksella.

Lähtökohtaisesti kuka tahansa voi vapaasti rekisteröidä verkkotunnuksen. Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 166 §:n 2 momentin mukaan verkkotunnus ei saa kuitenkaan merkitsemishetkellä vastata toisen suojattua nimeä tai merkkiä, ellei verkkotunnuksen käyttäjä pysty esittämään hyväksyttävää perustetta verkkotunnuksen merkitsemiselle. Verkkotunnus ei myöskään saa muistuttaa toisen suojattua nimeä tai merkkiä, jos verkkotunnus merkitään ilmeisessä hyötymis- tai vahingoittamistarkoituksessa. Liikenne- ja viestintävirasto voi ratkaista fi-verkkotunnuksiin liittyviä riitoja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain nojalla. Jos 166 §:n 2 momentissa tarkoitetun oikeuden haltija pyytää verkkotunnuksen poistamista, Liikenne- ja viestintävirasto voi poistaa laissa asetettujen säännösten vastaisesti merkityn verkkotunnuksen verkkotunnusrekisteristä ja fi-juuresta tai merkitä sen oikeudenhaltijan käyttöön.

Suojattu nimi tai merkki on määritelty sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 § 21 kohdassa. Se ei kata nimisuojatuotteita. Voimassa olevan lain nojalla nimisuojatuotteen oikeudenhaltija ei voi siten vedota maantieteelliseen merkintäänsä Liikenne- ja viestintäviraston verkkotunnusten riidanratkaisumenettelyssä. Näin ollen suojatun nimen tai merkin määritelmään tulisi lisätä nimisuojatuoite, jotta maantieteellisten merkintöjen haltijat voisivat tehokkaasti vedota maantieteelliseen merkintäänsä fi-verkkotunnusten riidanratkaisumenettelyssä nimisuoja-asetuksen 35 artiklan edellyttämällä tavalla.

Verkkovalvontaan liittyen on lisäksi huomioitava, että nimisuoja tuotteiden valvontaan voidaan tarvittaessa soveltaa myös elintarvikelain 63 §:ä, jossa säädetään internetsivuston sulkemisesta. Ruokavirasto voi määrätä internetsivuston tai sen osan suljettavaksi muun muassa, jos on ilmeistä, että sen välityksellä annetut tiedot ovat olennaisesti elintarvikesäännösten vastaisia. Internetsivuston sulkeminen toteutetaan suhteellisuusperiaatetta noudattaen siten, että internetsivustosta olisi määrättävä suljettavaksi sivuston osa, jossa esitetään elintarvikesäännösten vastaisia tietoja. Jos sivuston osan sulkeminen ei poista elintarvikesäännösten vastaisuutta, on tarvittaessa määrättävä suljettavaksi koko sivusto. Määräys internetsivuston sulkemisesta voidaan antaa väliaikaisena asian selvittämisen tai epäkohdan korjaamisen ajaksi. Väliaikainen sulkeminen on voimassa, kunnes Ruokavirasto antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan elintarvikelain nimisuoja tuotteen määritelmän muuttamista vastaamaan uutta nimisuoja-asetusta. Määritelmään lisättäisiin samalla markkinajärjestelyasetuksessa nykyisin säädetty viinialan nimisuoja tuotteet. Tämä selkeyttäisi valvonnan suunnittelua ja menettelyä näiden tuotteiden osalta. Vastaavasti markkinajärjestelylaista olevasta EU:n kaupanormilainsäädännön määritelmästä poistettaisiin viinialan nimisuoja tuotteet. Näin nimisuoja tuotteiden rekisteröinti ja valvontamenettelyt perustuisivat jatkossa kaikilta osin nimisuoja-asetuksen vaatimuksiin ja kansallisesti elintarvikelain säännöksiin. Samalla sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia muutettaisiin siten, että se kattaisi myös nimisuoja-asetuksessa edellytetyt verkkotunnuksiin liittyvän valvonnan.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Esityksen keskeinen vaikutus on nimisuoja koskevan hajanaisen lainsäädännön yhdenmukaistaminen. Valvonnan suunnittelu elintarvikelain mukaisesti jatkossa myös viinialan tuotteiden osalta voi aiheuttaa kertaluonteista ohjeistustarvetta, mutta toisaalta sen arvioidaan yhdenmukaistavan menettelyjä ja selkeyttävän valvonnan suunnittelua ja toteutusta. Valvonnan osalta esityksen pääasiallinen vaikutus liittyy maantieteellisten merkintöjen entistä vahvempaan suojaamiseen verkkotunnuksissa (Suomessa ".fi" ja ".ax" -päätteiset verkkotunnukset). Tämän tyyppinen valvonta kuuluu Manner-Suomessa fi-maatunnusten osalta Liikenne- ja viestintäviraston ja ax-maakuntatunnuksen osalta Ahvenanmaan maakunnan hallituksen tehtäviin, joihin nyt lisättäisiin nimisuoja tuotteiden valvonta nimisuoja-asetuksessa edellytetyllä tavalla. Valvonnan käytännön tarve on arvioitu vähäiseksi perustuen siihen, ettei nimisuojaan liittyviin verkkotunnuksiin liittyvää suojan tarvetta ole tähän mennessä Suomessa ilmennyt.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Eräät nimisuoja-asetuksen säännökset kuuluvat kansalliseen harkintavaltaan. Erityisesti tämä koskee tuottajaryhmiä koskevien tarkempien säännösten antamista. Niiden antamista ei ole pidetty tarpeellisenä Suomen oloissa, joissa nimisuojarahakemukset eivät yhtä poikkeusta lukuun ottamatta ole olleet tuottajaryhmien tekemiä. Tuottajaryhmä on tuottajaorganisaatiota pienimuotoisempi ja löyhempi tietyn maataloustuotealan tuottajien muodostama yhteenliittymä. EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tuottajaryhmällä on tarkoitettu tuottajien yhteenliittymää, jonka tavoitteena on hankkia myöhemmin hyväksyntä tuottajaorganisaatioksi.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Esityksen antamisvaiheessa ei ole tietoa muiden jäsenvaltioiden suunnitelmista keinoista.

6 Lausuntopalaute

Esityksestä on järjestetty lausuntokierros, jossa lausuntoa pyydettiin alan keskeisiltä toimijoilta. Tähän liittyvä materiaali ja lausuntoyhteenveto on julkaistu hankeikkunassa. Annetuissa lausunnoissa ...

7 Säännöskohtaiset perustelut

1. Laki elintarvikelain 5 §:n muuttamisesta

5 §. Määritelmät. Pykälän 2 momentin 32 kohdan mukaista nimisuojaatuotteen määritelmää muutettaisiin siten, että siitä poistettaisiin kumotut EU-säädökset ja siihen lisättäisiin voimassa olevat nimisuojaatuotteita koskevat säädökset. Nykytilaan nähden muutoksena olisi se, että määritelmä kattaisi myös viinialan nimisuojaatuotteet. Muutoksen johdosta elintarvikelaissa säädetyt nimisuojaatuotteiden rekisteröintiä ja valvontaa koskevat säännökset koskisivat siten jatkossa myös viinialan tuotteita.

Nimisuojaatuotteen määritelmän mukaiset tuotteet hyväksytään ehdotetussa kohdassa viitatus Euroopan unionin lainsäädännön mukaisesti. Tuotteiden hyväksyminen julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Hyväksytyt nimisuojaatuotteet julkaistaan myös EU:n komission ylläpitämässä eAmbrosia-rekisterissä. Siihen on kerätty kaikki EU:n nimisuojaatut merkinnät ja osa kolmansien maiden nimisuojaatuista merkinnöistä, joita myös Euroopan unionin alueella on suojeltava. EAmbrosiassa on kaksi erillistä rekisteriä, joista ensimmäinen rekisteri sisältää maantieteelliset merkinnät (SMM) mukaan lukien suojatut alkuperänimitykset (SAN) ja toinen aidot perinteiset tuotteet (APT). EAmbrosia-rekisteristä säädetään nykyisin maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatuajärjestelmistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1151/2012 11 artiklassa ja jatkossa kyseisen asetuksen korvaavan nimisuoja-asetuksen 22 ja 65 artiklassa. Lisäksi nimisuojaatuotteita on listattu EUIPO:n ylläpitämään GI View -rekisteriin, jonne on tarkoitus merkitä kaikki kolmansien maiden nimisuojaatut merkinnät, mutta jossa toisaalta ei ole aitoja perinteisiä tuotteita. Vain eAmbrosia on virallinen rekisteri ja vain eAmbrosiassa olevat nimisuojaamerkinnät on unionissa rekisteröity ja esim. verkkotunnussuojauksessa kansallisten viranomaisten on otettava vain ne huomioon. GIView ei ole virallinen rekisteri, vaan laajempi tietokanta (data base), jonka rooli on tiedottaa kaikista suojelluista merkinnöistä laajemmin, mutta siinä oleva tieto ei ole samalla tavalla laillisesti sitovaa kuin eAmbrosiassa oleva tieto.

2. Laki sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

3 §. Määritelmät. Pykälän 21 kohdan mukaista suojatun nimen ja suojatun merkin määritelmää muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin elintarvikelain 5 §:n 2 momentin 32 kohdassa tarkoitettu nimisuojaatuote. Kyseisen säännöksen perusteluissa todetaan tarkemmin, mitä nimisuojaatuotteet ovat. Taustalla on nimisuoja-asetuksessa säädetyt verkkotunnusten valvontaa koskevat nimisuojaatuotteita koskevat vaatimukset. Verkkotunnusten rekisteröinnistä ja valvonnasta säädetään sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 21 luvussa. Siihen kuuluvassa 169 §:ssä

säädetään viranomaisen oikeudesta poistaa verkkotunnus. Tämä oikeus on liitetty suojatun nimen ja suojatun merkin määritelmään. Koska nimisuoja-asetus edellyttää vastaavaa viranomaisen toimivaltaa nimisuoja tuotteiden osalta, tulisi kyseiseen määritelmään lisätä nimisuoja tuote. Näin fi-verkkotunnusten riidanratkaisumenettelyä voitaisiin soveltaa myös nimisuoja tuotteiden osalta.

3. Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 3 §:n muuttamista

3 §. Määritelmät. Pykälän 13 kohdan mukaista EU:n kaupanormilainsäädännön määritelmää muutettaisiin siten, että se ei kattaisi enää markkinajärjestelyasetuksen 93 artiklassa säädettyjä viinialan tuotteiden maantieteellisiä merkintöjä koskevia säännöksiä. Maantieteelliset merkinnot -termi vastaa tässä esityksessä käytettyä nimisuoja. Jatkossa viinialan nimisuoja tuotteita koskeva sääntely perustuisi elintarvikelakiin.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Esitykseen ei sisälly lakia alemman asteista sääntelyä.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan syksyllä 2024. Nimisuoja-asetuksen 97 artiklan mukaan se tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Asetus julkaistiin 23 päivänä huhtikuuta 2024, joten se on jo voimassa. Kuitenkin 10 artiklan 4 ja 5 kohtaa, 39 artiklan 1 kohtaa ja 45 artiklaa sovelletaan vasta 1 päivästä tammikuuta 2025. Mainitut säännökset koskevat kansallista vastaväitemenettelyä, toiminnan ilmoittamista viranomaiselle, luetteloa toimijoista ja vaatimustenmukaisuutta koskevan todistuksen antamista toimijalle. Nämä menettelyt ovat Suomessa käytettävissä jo voimassa olevan lainsäädännön nojalla eivätkä ne siten ole merkityksellisiä ehdotettujen lakien voimaantulon kannalta. Näin ollen lait voidaan saattaa voimaan mahdollisimman pian.

10 Toimeenpano ja seuranta

Euroopan unionin tasolla nimisuoja-asiat käsitellään jatkossa huhtikuussa 2024 työnsä aloittaneessa komission nimisuoja-komiteassa, joka käsittelee maataloustuotteiden lisäksi jatkossa myös viinisektoria ja tislattuja juomia koskevat nimisuoja-asiat. Kansallisesti maa- ja metsätalousministeriö on asettanut kaikkien tuotesektoreiden asioita käsittelevän nimisuoja työryhmän, jonka tehtävänä on käsitellä nimisuoja järjestelmien toimeenpanoon liittyviä kysymyksiä, tehdä kehittämis ehdotuksia ja antaa lausuntoja järjestelmän toimeenpanoon liittyvissä kysymyksissä.

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

[Esityksellä ei ole yhteyttä muihin esityksiin.]

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esityksellä ei ole yhteyttä talousarvioesitykseen.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksen keskeinen sisältö koskee voimassa olevien säännösten soveltamisalan muuttamista tiettyjen tuotteiden osalta eikä siinä esitetä sisällöllisesti uusia oikeuksia tai velvoitteita suhteessa voimassa oleviin säännöksiin lukuun ottamatta sähköisen viestinnän palveluja koskevaa lakia. Sen suhdetta perustuslakiin muun muassa elinkeinovapauden osalta on kuvattu kyseistä lakia koskevissa esitöissä (HE 221/2013 vp). Kyseisen lain nimike oli aiemmin tietoyhteiskuntakaari. Laki on annettu perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 18/2014 vp - HE 221/2013 vp).

Ponsi

Koska viinejä, tislattuja alkoholijuomia ja maataloustuotteita koskevista unionin maantieteellisistä merkinnöistä sekä aidoista perinteisistä tuotteista ja maataloustuotteiden vapaaehtoisista laatumerkinnöistä, asetusten (EU) N:o 1308/2013, (EU) 2019/787 ja (EU) 2019/1753 muuttamisesta sekä asetuksen (EU) N:o 1151/2012 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1143 on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Valitse kohde.

1.

Laki

elintarvikelain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elintarvikelain (297/2021) 5 §:n 2 momentin 32 kohta seuraavasti:

5 §

Määritelmät

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa tarkoitetaan:

32) *nimisuojatuotteella* viinejä, tislattuja alkoholijuomia ja maataloustuotteita koskevista unionin maantieteellisistä merkinnöistä sekä aidoista perinteisistä tuotteista ja maa-taloustuotteiden vapaaehtoisista laatumerkinnöistä, asetusten (EU) N:o 1308/2013, (EU) 2019/787 ja (EU) 2019/1753 muuttamisesta sekä asetuksen (EU) N:o 1151/2012 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1143 ja maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 93 artiklassa tarkoitettua tuotetta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 § muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917//2014) 3 §:n 21 kohta sellaisena
kuin se on laissa 485/2021 seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

21) *suojatulla nimellä ja suojatulla merkillä* kauppa-, tavaramerkki-, yhdistys-, säätiö- tai puolurekisteriin merkittyä nimeä ja merkkiä sekä toiminimilaissa (128/1979) tai tavaramerkkilaissa (544/2019) tarkoitettua vakiintunutta nimeä, toissijaista tunnusta ja tavaramerkkiä sekä julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen, itsenäisen julkisoikeudellisen laitoksen, julkisoikeudellisen yhdistyksen ja vieraan valtion edustuston ja sen toimielimen nimeä sekä elintarvikelaissa (297/2021) tarkoitettua nimisuoja tuotetta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 3 §:n 13 kohta
sellaisena kuin se on laissa 1336/2022 seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

13) *EU:n kaupanormilainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen 73–123, 147 ja 223 artiklan, 230 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja niiden täytäntöönpanosta annetun sekä vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetun EU:n lainsäädännön maataloustuotteiden kaupan pitämisen vaatimuksia ja viinialan tuotteiden nimityksiä, merkintöjä, valmistusmenetelmiä, ry-pälelajikkeita, tietojen ilmoittamista, saateasiakirjojen käyttöä ja tietojen kirjaamista koskevia säännöksiä lukuun ottamatta 93 artiklassa tarkoitettua tuotetta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

Laki

elintarvikelain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elintarvikelain (297/2021) 5 §:n 2 momentin 32 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa tarkoitetaan:

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa tarkoitetaan:

32) *nimisuojatuohteella* maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatujärjestelmistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1151/2012 5 artiklassa tarkoitettulla maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden suojatulla alkuperänimityksellä ja suojatulla maantieteellisellä merkinnällä sekä 18 artiklassa tarkoitettulla aidon perinteisen tuotteen merkinnällä varustettua tuotetta, maustettujen viinituotteiden määritelmästä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja maantieteellisten merkintöjen suojasta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1601/91 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 251/2014 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla maantieteellisellä merkinnällä varustettua tuotetta sekä tislattujen alkoholijuomien määritelmistä, kuvauksesta, esittelystä ja merkinnöistä, tislattujen alkoholijuomien nimien käytöstä muiden elintarvikkeiden esittelyssä ja merkinnöissä, tislattujen alkoholijuomien maantieteellisten merkintöjen suojaamisesta, maatalousperäisen etyyli-alkoholin ja maatalousperäisten tisleiden käytöstä alkoholijuomissa ja asetuksen (EY) N:o 110/2008 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/787 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettulla

32) ***nimisuojatuohteella*** viinejä, tislattuja alkoholijuomia ja maataloustuotteita koskevista unionin maantieteellisistä merkinnöistä sekä aidoista perinteisistä tuotteista ja maataloustuotteiden vapaaehtoisista laatumerkinnöistä, asetusten (EU) N:o 1308/2013, (EU) 2019/787 ja (EU) 2019/1753 muuttamisesta sekä asetuksen (EU) N:o 1151/2012 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1143 ja maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 93 artiklassa tarkoitettua tuotetta;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

suojatulla maantieteellisellä merkinnällä varustettua tuotetta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 § muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917//2014) 3 §:n 21 kohta sellaisena
kuin se on laissa 485/2021 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

21) *suojatulla nimellä* ja *suojatulla merkillä* kauppa-, tavaramerkki-, yhdistys-, säätiö- tai puolurekisteriin merkittyä nimeä ja merkkiä sekä toiminimilaissa (128/1979) tai tavaramerkkilaissa (544/2019) tarkoitettua vakiintunutta nimeä, toissijaista tunnusta ja tavaramerkkiä sekä julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen, itsenäisen julkisoikeudellisen laitoksen, julkisoikeudellisen yhdistyksen ja vieraan valtion edustuston ja sen toimielimen nimeä;

21) *suojatulla nimellä* ja *suojatulla merkillä* kauppa-, tavaramerkki-, yhdistys-, säätiö- tai puolurekisteriin merkittyä nimeä ja merkkiä sekä toiminimilaissa (128/1979) tai tavaramerkkilaissa (544/2019) tarkoitettua vakiintunutta nimeä, toissijaista tunnusta ja tavaramerkkiä sekä julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen, itsenäisen julkisoikeudellisen laitoksen, julkisoikeudellisen yhdistyksen ja vieraan valtion edustuston ja sen toimielimen nimeä *sekä elintarvikelaissa (297/2021) tarkoitettua nimisuojuotetta*;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..

Laki

maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 3 §:n 13 kohta
sellaisena kuin se on laissa 1336/2022 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

13) *EU:n kaupanormilainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen 73–123, 147 ja 223 artiklan, 230 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja niiden täytäntöönpanosta annetun sekä vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetun EU:n lainsäädännön maataloustuotteiden kaupan pitämisen vaatimuksia ja viinialan tuotteiden nimityksiä, merkintöjä, valmistusmenetelmiä, rypälelajikkeita, tietojen ilmoittamista, saateasiakirjojen käyttöä ja tietojen kirjaamista koskevia säännöksiä;

13) *EU:n kaupanormilainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen 73–123, 147 ja 223 artiklan, 230 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja niiden täytäntöönpanosta annetun sekä vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetun EU:n lainsäädännön maataloustuotteiden kaupan pitämisen vaatimuksia ja viinialan tuotteiden nimityksiä, merkintöjä, valmistusmenetelmiä, rypälelajikkeita, tietojen ilmoittamista, saateasiakirjojen käyttöä ja tietojen kirjaamista koskevia säännöksiä *lukuun ottamatta 93 artiklassa tarkoitettua tuotetta*;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..